

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/79/2014
Identifikačné číslo spisu:	3812215075
Dátum vydania rozhodnutia:	14.01.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:3812215075.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne P. A., bývajúcej v obci I., zastúpenej Mgr. Karolom Vlasákom, advokátom v Trenčíne, Jilemnického 2, proti žalovanému O. P., bývajúcemu v O., Q. za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovaného: Generali Poist'ovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Lamačská cesta 3/A, zastúpenej JUDr. Radkom Petruňom, advokátom vo Zvolene, Tehelná 189, o náhradu škody na zdraví 1 301,90 €, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 12 C 133/2012, o dovolaní vedľajšej účastníčky proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 28. augusta 2013 sp. zn. 17 Co 369/2013, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 28. augusta 2013 sp. zn. 17 Co 369/2013 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave uznesením z 28. augusta 2013 sp. zn. 17 Co 369/2013 odmietol odvolanie vedľajšej účastníčky proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo 14. januára 2013 č. k. 12 C 133/2012-84, ktorým okresný súd vyhovel v podstatnej časti žalobe a žalobkyni priznal jej proti žalovanému náhradu titulu bolestného vo výške 1 301,90 € spolu s 9,25 % úrokom z omeškania od 20 novembra 2011 do zaplatenia, všetko do 3 dní a rozhodol o trovách konania a súdnom poplatku. Odvolací súd tak rozhodol podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. z dôvodu, že za súčasného vzdania sa odvolania podporovaným účastníkom a podania odvolania vedľajším účastníkom, totiž nemožno vychádzať výlučne z ust. § 201 O.s.p., ale dochádza k situácii predpokladanej v ust. § 93 ods. 4 veta tretia O.s.p. Úkony účastníka a vedľajšieho účastníka, vystupujúceho na jeho strane, si odporujú. Pokiaľ by súd v takomto prípade (proti vôli podporovaného účastníka) odvolanie pripustil, vystúpil by vlastný záujem vedľajšieho účastníka nad záujem samotného účastníka konania a „hlavný“ účastník konania by stratil možnosť plnej realizácie svojich procesných práv. V súvislosti s tým poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30 apríla 2009 sp. zn. 1 Cdo 59/2009 a z 5 februára 2013 sp. zn. 3 Cdo 188/2012, ktoré podľa neho vyslovili rovnaký záver. Nepriklonil sa tak k odlišnému záveru ustálenému Najvyšším súdom Slovenskej republiky v uznesení z 11. júna 2009 sp. zn. 5 Cdo 308/2008, ktorý je podľa neho novšou judikatúrou prekonaný. K vyjadreniu odporcu, že sa s odvolaním, podaným

vedľajšou účastníčkou, stotožňuje interpretovaným ako späťvzatie vzdania sa odvolania uviedol, že vzhľadom na jednotne prijímaný a ustálený záver o neprípustnosti späťvzatia urobených procesných úkonov považoval späťvzatie za naďalej účinné.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie vedľajšia účastníčka. Navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietala vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Odmietnutím jej odvolania ako podaného neoprávnenou osobou jej odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom. Podľa § 201 O.s.p. vo všetkých prípadoch, kedy z hmotnoprávneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi, tak nie je možné vedľajšiemu účastníkovi upierať právo na podanie odvolania, takýmto predpisom je v prejednávanej veci zákon č. 381/2001 Z.z.. Ani v prípade, kedy takéto vysporiadanie z osobitného predpisu nevyplyva, nemožno každý úkon, s ktorým vedľajší účastník nesúhlasí zamietnuť. So zreteľom na všetky okolnosti prípadu, bude najprv podliehať posúdeniu súdu. Odvolací súd taktiež dôsledne nezisťoval, aká je skutočná vôľa žalovaného vo vzťahu k podaniu odvolania a ani sa nevenoval zisťovaniu prospešnosti obsahu odvolania, na právne postavenie žalovaného. Na margo judikátorných rozhodnutí, k záverom ktorých sa odvolací súd prikláňal uviedla, že sa nezaoberali prípadom, kedy tak ako v prejednávanej veci, z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania medzi účastníkmi. Navyše možnosť konať pred súdom jej svojím postupom odňal aj súd prvého stupňa, ktorý ju na pojednávanie nariadené na 14. januára 2013 nepredvolal pojednávala v jej neprítomnosti.

Žalobkyňa navrhla dovolanie vedľajšej účastníčky ako nedôvodné zamietnuť. V plnom rozsahu sa stotožnila s právnym posúdením veci odvolacím súdom, na ktoré v podrobnostiach poukázala.

Žalovaný uviedol, že sa s dovolaním nestotožňuje a svoje finančné záväzky si voči žalobkyni a jej právnenému zástupcovi už uhradil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas vedľajšia účastníčka na strane žalovanej, zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p. v predmetnej veci neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu, ani o uznesenie, ktorým by odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska, a ani o potvrdzujúce uznesenie, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Rovnako nejde ani o uznesenie odvolacieho súdu, potvrdzujúce uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, alebo o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Prípustnosť podaného dovolania by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto

samosudcu rozhodoval senát.

Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

V súvislosti s námietkou dovolateky, ale tiež vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p.

Vedľajšia účastníčka procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania, dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi (vedľajšiemu účastníkovi) znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Za takýto postup, odnímajúci účastníkovi konania možnosť konať pred súdom a zakladajúci prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia, treba považovať aj odmietnutie odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p., hoci pre takéto rozhodnutie nie sú dané zákonné dôvody. Základným procesným právom účastníka, a tiež aj vedľajšieho účastníka, totiž je, aby vec na základe jeho prípustného odvolania bola preskúmaná súdom vyššieho stupňa.

Podľa § 93 ods. 1 O.s.p. sa ako vedľajší účastník môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je.

V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností (§ 93 ods. 4 O.s.p.).

Procesnou podmienkou účasti vedľajšieho účastníka v občianskom súdnom konaní je kvalifikovaný právny záujem na úspechu účastníka, ku ktorému sa pripojil (§ 93 ods. 1 O.s.p.). Takýto záujem má ten, právne postavenie ktorého bude rozhodnutím súdu priaznivo alebo nepriaznivo ovplyvnené. Vždy však treba, aby sa jeho záujem na úspechu jedného z účastníkov sporu opieral o jeho určité konkrétne právo, či právny vzťah k niektorému účastníkovi. Na to, aby vedľajší účastník mohol svoju procesnú úlohu reálne a účinne vykonávať Občiansky súdny poriadok mu v § 93 ods. 4 prvá veta priznáva procesné práva, ktoré sú zásadne rovnaké ako procesné práva účastníka, na strane ktorého v konaní vystupuje. Aj keď podľa predmetného ustanovenia vedľajší účastník koná iba sám za seba, môže robiť len také procesné úkony, ktorými sa nedisponuje konaním alebo jeho predmetom. Vedľajší účastník môže tiež v rozsahu legitímácie účastníka na strane ktorého vystupuje podať odvolanie alebo dovolanie, a to buď popri úkonu tohto účastníka alebo i sám. Pokiaľ jeho úkony odporujú úkonom ním podporovaného účastníka, je vecou súdu, aby posúdil s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, či týmto úkonom prizná právne účinky, resp. dôsledky, ktoré s nimi zákon spája Odporujúce úkony vedľajšieho účastníka možno považovať za právne relevantné napr. vtedy, ak môžu privodiť pre ním podporovaného účastníka úspešnejší výsledok sporu.

Občiansky súdny poriadok však upravuje inštitút vedľajšieho účastníka nielen v § 93 ale aj v § 201 druhá veta, podľa ktorého ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom, môže podať odvolanie aj vedľajší účastník. Z tejto úpravy vedľajšieho účastníka vyplývajú niektoré rozdielnosti, ktoré sa v právnom postavení vedľajších účastníkov okrem iného prejavujú tiež v tom, že niektorí vedľajší účastníci majú právo podať odvolanie s obmedzením, že tento ich úkon nemôže odporovať úkonu (vôli) nimi podporovaného účastníka (§ 93 O.s.p.) a iní vedľajší účastníci majú v zmysle § 201 veta druhá O.s.p. samostatné, od účastníka nezávislé právo podať odvolanie (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. februára 2013 sp. zn. 3 Cdo 188/2012 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a súdov SR pod číslom 62/2014 a podobne uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. februára 2013 sp. zn. 6 Cdo 272/2012 uverejnené v zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a súdov SR pod číslom 64/2014).

Ustanovenie § 201 veta druhá O.s.p. zaviedla novela Občianskeho súdneho poriadku pod č. zákona 353/2003 Z.z.. Podľa dôvodovej správy k tomuto zákonu bola predmetná zmena vyvolaná tým, že právna teória už v podstate odlišovala dva typy vedľajších účastníkov. Pre prvý typ vedľajšieho účastníka rozhodnutie vo veci samej sa odrazí v jeho právnej sfére, ale nie priamo. Druhý typ vedľajšieho účastníka právoplatné rozhodnutie súdu priamo zaväzuje, lebo rozsudok upravuje právny vzťah aj k vedľajšiemu účastníkovi. Cieľom novej úpravy bolo zabezpečiť, aby vedľajší účastník, ktorý má v zmysle § 93 O.s.p. rovnaké práva a povinnosti ako hlavný účastník, mohol podať odvolanie. Takýto vedľajší účastník koná iba sám za seba. Vo všetkých prípadoch, kedy z hmotnoprávneho predpisu vyplýva výslovne spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi, nie je možné vedľajšiemu účastníkovi upierať právo na podanie odvolania. Súdno-aplikačná prax v tomto smere nebola jednotná, preto bolo nevyhnutné upraviť možnosť odvolania priamo v právnom predpise. Ako príklad hmotnoprávných úprav, na základe ktorých treba zmeniť doposiaľ využívanú právnu prax, dôvodová správa uvádza prípady zmluvných poistení, zdravotných a sociálnych poistení.

Zmyslom citovaného ustanovenia § 201 veta druhá O.s.p. je teda zaručiť vedľajšiemu účastníkovi procesné právo podať odvolanie bez ohľadu na postoj účastníka, na strane ktorého vystupuje, t. j. aj proti jeho vôli, ak ide o prípad, kedy z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom (tiež uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 272/2012).

Podľa názoru dovolacieho súdu o takýto prípad ide aj v prejednávanej veci. Žalobkyňa uplatnila voči žalovanému sumu 1 301,90 € ako náhradu za bolesť ktorú vytrpela pri dopravnej nehode zavinenej žalovaným. Táto suma tvorí rozdiel medzi náhradou za bolesť vypočítanej podľa znaleckého posudku MUDr. Petra Orbána a zmluvného lekára poisťovne žalovaného, ktoré už bolo žalobkyni vyplatené. Toto plnenie bolo žalobkyni vyplatené na základe záväzkového právneho vzťahu medzi žalovaným a vedľajšou účastníčkou a to zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zák. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov ďalej len „zák. č. 381/2001 Z.z.“). Vedľajšia účastníčka v konaní nepopierala záväzkový právny vzťah medzi ňou a žalovaným a tak isto o jeho existencii nemá pochybnosti ani dovolací súd. Preto na prípustnosť odvolania vedľajšej účastníčky treba aplikovať § 201 O.s.p. Toto ustanovenie výslovne umožňuje vedľajšiemu účastníkovi za podmienky, že z právneho predpisu vyplýva spôsob vyrovnania vzťahu medzi ním a účastníkom podať odvolanie. Nepochybne je to aj preto, lebo v tomto prípade, kedy môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutá jeho majetková sféra, by bolo nespravodlivé, aby tento vedľajší účastník bol odkázaný len na konanie hlavného účastníka, ktorý by mal tak či tak právo na náhradu plnenia voči tomuto vedľajšiemu účastníkovi. Na tomto nič nemení ani to, že hlavný účastník sa svojho odvolania účinne vzdal, keďže § 201 toto právo priznáva vedľajšiemu účastníkovi samostatne.

Pokiaľ sa odvolací súd vo svojej argumentácii opieral o uvedené rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, treba uviesť, že tieto chybné interpretoval. Uviedol, že „legitimácia vedľajšieho

účastníka na samostatné odvolanie je síce vo všeobecnosti daná, nie však v prípade, ak sa ním podporovaný účastník vzdal práva podať tento opravný prostriedok“ čo podľa neho konštatoval aj NS SR v uzneseniach z 30. apríla 2009 sp. zn. 1 Cdo 59/2009 a z 5. februára 2013, sp. zn. 3 Cdo 188/2012. Najvyšší súd síce v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 59/2009 konštatoval taký záver ako uvádza odvolací súd avšak ešte v tom istom odseku uviedol, že „s účinnosťou od 1. septembra 2003 § 201 O.s.p. „posilňuje“ postavenie vedľajšieho účastníka v prípade, ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom. V takom prípade je podanie odvolania vedľajším účastníkom jeho samostatným procesným právom, ktoré nie je závislé od postoja účastníka konania. Zmyslom takej procesnej úpravy je zabrániť tomu, aby vedľajší účastník (napr. poisťovňa, ako je tomu aj v danom prípade) čelil dôsledkom vyrovnania vzťahu medzi ním a žalobcom bez možnosti ovplyvniť výsledok konania aj podaním odvolania proti vôli účastníka konania, ktorého v konaní taký vedľajší účastník podporuje.“ Z toho vyplýva, že najvyšší súd si bol aj v tomto rozhodnutí vedomý oprávnenia vedľajšieho účastníka podať odvolanie aj samostatne v prípade ktorý predpokladá § 201 O.s.p. Záver odvolacieho súdu vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu je teda nesprávny. Tiež v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 188/2012 vyššie uvedený záver Najvyšší súd vyslovil avšak ešte pred týmto záverom vo svojom rozhodnutí uviedol, že „Pokiaľ v ďalšom texte odôvodnenia tohto uznesenia nie je výslovne uvedené niečo iné, týka sa nasledovný všeobecný výklad procesného postavenia takého vedľajšieho účastníka, ktorý prejaví vôľu zúčastňovať sa konania (v ktorom nejde o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je) popri navrhovateľovi alebo odporcovi vo veci, v ktorej z právneho predpisu nevyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom konania a vedľajším účastníkom (§ 201 veta druhá O.s.p.).“ Výklad zaujatý odvolacím súdom v jeho napadnutom rozhodnutí by popieral zmysel účasti vedľajšej účastníčky na konaní, ktorý je daný jej právnym záujmom na výsledku sporu a jej oprávnenie samostatne podať odvolanie v zákonom stanovených prípadoch vyplývajúce z § 201 veta druhá O.s.p..

Všetky v texte tohto odôvodnenia uvedené rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zastávajú názor, podľa ktorého je odvolanie vedľajšieho účastníka, ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania podľa § 201 O.s.p. prípustné bez splnenia ďalších podmienok a bez ohľadu na procesné správanie hlavného účastníka. Rovnakého názoru je súd aj v prejednávanej veci. Tento záver je v súlade s účelom vedľajšieho účastníctva, ktorým je pomoc v spore niektorému z účastníkov a právny záujem na výsledku sporu z dôvodu, že rozhodnutím vo veci bude dotknuté právne postavenie vedľajšieho účastníka, teda jeho práva a povinnosti vyplývajúce z poisťného vzťahu medzi ním a žalovaným v zmysle zák. č. 381/2001 Z.z.. Výklad zaujatý odvolacím súdom v jeho napadnutom rozhodnutí by popieral zmysel účasti vedľajšej účastníčky na konaní, ktorý je daný jej právnym záujmom na výsledku sporu a jej oprávnenie samostatne podať odvolanie v zákonom stanovených prípadoch vyplývajúce z § 201 veta druhá O.s.p.

V danom prípade odvolanie vedľajšej účastníčky, treba akceptovať a prejednať napriek vzdaniu sa odvolania hlavného účastníka, vzhľadom na jej samostatné právo na podanie odvolania v zákonom stanovených prípadoch (§ 201 veta druhá O.s.p.), keďže medzi ňou a žalovanou existuje záväzkový právny vzťah na základe zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

Odmietnutím odvolania vedľajšej účastníčky odvolací súd jej odňal možnosť konať v odvolacom konaní, čím boli naplnené znaky ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. zakladajúceho prípustnosť dovolania vedľajšej účastníčky.

Z uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu nie je správne. So zreteľom na to, dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.